

Gümrük İşlemlerinde Kullanılan 40 Temel Belge

*Yakup GÜNES**

4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca Türkiye Gümrük Bölgesine giren ve bu bölgeden çıkan eşya ve taşıtlar gümrük işlemlerine tabidir. Bu işlemlerin yerine getirilmesi aşamasında, beyan sahibine, eşyaya ve işlemin türüne bağlı olarak muhtelif belgenin ibrazı veya kullanımı gerekebilmektedir.

Bu sayımızda, gümrük işlemleri esnasında kullanılan belgelerden belli başlı 40 adedine tanım bazında yer verilmiştir.

A.TR Dolaşım Belgesi: Türkiye veya Avrupa Topluluğu'nda serbest dolaşımda bulunan eşyanın Gümrük Birliği çerçevesinde tercihli rejimden yararlanabilmesini sağlamak üzere, gümrük idaresince ya da bu idare tarafından yetki verilmiş kişi ve kuruluşlarca düzenlenip gümrük idaresince vize edilen belge.

ATA Karnesi: Uluslararası Geçici İthalat Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) kapsamında, bu sözleşmeye taraf olan ülkeler arasında, başka herhangi bir belgeye gerek olmadan, taşıma araçları dışındaki eşyanın geçici olarak ithal ve ihracına imkan sağlayan, geçerlilik süresi düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl olan belge.

Ayrıntılı Fatura: Kıymetleri üzerinden vergiye tabi olup da birden ziyade kap içinde gelen ve aynı zamanda çeşitli cins ve kıymette olan eşyadan, her kapta aynı cins ve kıymette ne miktar eşya bulunduğunu gösteren ve faturaya uygun bir şekilde, satıcı veya gönderici tarafından mahallinde düzenlenmiş bir belge.

Bağlayıcı Menşe Bilgisi: Eşyanın tercihli veya tercihli olmayan menşenin tespitine ilişkin olarak Gümrük İdaresince verilen ve verilmiş tarihten itibaren üç yıl geçerli olan idari karar.

Bağlayıcı Tarife Bilgisi: Eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırılmasına ilişkin olarak Gümrük İdaresince verilen ve verilmiş tarihinden itibaren altı yıl geçerli olan idari karar.

Bitki Sağlık Sertifikası: Bitki ve bitkisel ürünlerin ihracında ürünlerin hastalık ve/veya zararlardan arınmış durumda olduklarını çıkış ve giriş gümrüklerine kanıtlamak amacı ile ihracatçının talebi üzerine yapılan analiz sonucunda düzenlenen belge.

CIM: Yolcu Taşımacılığına İlişkin Uluslararası Sözleşme (Convention Internationale Concernant le Transports Des Marchandises Par Chemins De Fer) kapsamında Avrupa demiryolu operatörleri tarafından taşınan eşya için verilen ve sözleşme hükümlerinin uygulanmasına olanak sağlayan taşıma belgesi.

CIV: Yolcu Taşımacılığına İlişkin Uluslararası Sözleşme (Convention Internationale pour le transport des Voyageurs) kapsamında Avrupa demiryolu operatörleri tarafından taşınan yolcu ve bagajları için verilen ve bilet olmanın yanı sıra sözleşme hükümlerinin sağladığı garantilerden yararlanılmasına olanak sağlayan taşıma belgesi.

Çeki Listesi: Bir fatura kapsamı eşyanın çeşitli cins ve nev'ide ve çeşitli ağırlıktaki kaplara konulması halinde, her kapta ne miktar eşya bulunduğunu göstermek amacıyla satıcı, gönderici veya beyan sahibi tarafından düzenlenen belge.

Dahilde İşleme İzin Belgesi: Dahilde İşleme Rejimi kapsamındaki teşviklerden yararlanabilmek için Gümrük muafiyetli ithalat ya da yurtiçi alımlara olanak sağlayan Ekonomi Bakanlığı tarafından düzenlenen belgedir.

Draft Survey Raporu: İthalat veya ihracatta, gemiye yüklenen veya gemiden boşaltılan herhangi bir malzemenin ağırlığını hesaplamak amacıyla kullanılan, gözetim şirketlerinin personelleri (surveyor) ve/veya gemi personeli tarafından hazırlanan rapordur.

EUR.1 Dolaşım Belgesi: Menşeli ürünlerin bir serbest ticaret anlaşması hükümlerinden yararlanabilmesini sağlamak üzere, gümrük idareleri gümrük idarelerince yetkilendirilen kişi veya kuruluşlarca usulüne uygun olarak düzenlenip gümrük idarelerince vize edilen menşe ispat belgesi.

EUR-MED Dolaşım Belgesi: Pan Avrupa Akdeniz Menşe Kümülyasyon Sistemi kapsamında ikili veya çapraz menşe kurallarına göre menşe kazanan eşyanın, ilgili serbest ticaret anlaşması hükümlerinden yararlanabilmesini sağlamak üzere gümrük idareleri veya Müsteşarlıkça yetkilendirilen kişi veya kuruluşlarca usulüne uygun olarak düzenlenip gümrük idarelerince vize edilen menşe ispat belgesi.

EUR-MED Fatura Beyanı: İhracatçı tarafından fatura, teslimat notu veya herhangi bir ticari belge üzerinde belirtilen, ilgili ürünlerin teşhislerini mümkün kılmayı yeterli ayrıntıda tanımlayan, usulüne uygun olarak yapılan ve EUR-MED dolaşım belgesi ile fonksiyona sahip olan beyanları ihtiva eden belge.

Fatura: Kesin satışlarda, satıcı ve diğer hallerde gönderici tarafından mahallinde düzenlenene

ve (a) düzenleme yeri, tarihi ve sayısı, (b) kesin satışlarda satıcı firmanın, diğer hallerde ise satıcı veya eşyayı gönderen firmanın adı ve adresi, (c) eşyayı satın alanın veya kesin satış dışındaki hallerde gönderilenin adı ve adresi, (ç) ödeme şartları (peşin veya vadeli gibi), (d) satış bedeli ve teslim şartı (CIF, FOB veya diğer bir bedel gibi), (e) eşyanın gümrük tarife istatistik pozisyonu ve satış birimine (kilo, metre, adet, düzine gibi) göre miktarı, (f) eşyanın birim fiyatı (bir metre, bir kilo ve bir adedinin fiyatı gibi), (g) eşyanın bulunduğu kapların cins ve nevi, marka ve numarası ve adedi, (ğ) eşyanın teslim ve bedelinin ödeme yeri, (h) eşyanın gönderilme şekli, (ı) ihracata ilişkin faturalar için ayrıca, seri ve sıra numarası, bağlı olunan vergi dairesi ve vergi kimlik numarası bilgilerini içeren belge.

Form A Menşe Belgesi: Menşeli ürünlerin bir ülkeye ithalatında, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi kapsamında tercihli rejimden yararlanabilmesini sağlamak üzere gümrük idarelerince veya diğer yetkili resmi idarelerce usulüne uygun olarak düzenlenen menşe ispat belgesi.

Geçici Giriş Belgesi: (1) Türkiye'deki elçilik, konsolosluk ve benzeri uluslararası kuruluşlarda çalışan diplomatik statüsü bulunmayan kişilerin taşıtları için sahiplerinin beyanlarını içeren bizzat elçi ya da uluslararası kuruluş temsilcisinin imzaladığı ve Dışişleri Bakanlığının; (2) Teknik işbirliği ya da benzeri anlaşmalar uyarınca gelen kişilerin taşıtları için çalıştıkları kurum ve kuruluş yetkililerinin onayladığı ve buna istinaden kişisel kullanıma mahsus kara taşıtının geçici ithal işleminin yapıldığı taahhütname ve teminat hükmünde olan belge.

Gümrük Beyannamesi: Bir gümrük rejimine tabi tutulmak istenen eşyanın yazılı olarak beyan edilmesinde kullanılan, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimini düzenleyen hükümlerin uygulanması için gerekli bütün bilgileri ihtiva eden, şekil ve içeriği Gümrük Yönetmeliği ile belirlenen belge.

Gümrük Geçiş Karnesi (Carnet de Passages en Douane / CPD): Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişilerin turistik amaçlı seyahatlerinde getirdikleri özel taşıtları için ulusal kefil kuruluş olan Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun kefalet ettiği yabancı otomobil kuruluşları ile Gulf Otomobil Federasyonunca verilen bir cilt halinde birleştirilmiş ve her biri turistin gideceği memleketlerden birine mahsus olmak üzere beş veya yirmibeş yapraktan ibaret teminat hükmünde olan belge.

Hava Konşimentosu: Hava taşımalarında kullanılan ve konşimento ile aynı anlamda ve benzeri bilgileri ihtiva eden belge.

INF 2 Bilgi Formu: Hariçte işleme rejimi kapsamında üçgen trafik kullanımına izin veren gümrük idaresi tarafından düzenlenen ve Gümrük Birliği Gümrük Bölgesi'nin bir parçasından geçici olarak ihraç edilerek üçüncü ülkede işlem görmüş ürünlerin, Gümrük Birliği Gümrük Bölgesi'nin diğer parçasında kısmi veya tam gümrük vergisi muafiyetiyle serbest dolaşıma girişine imkan veren belge.

INF 3 Bilgi Formu: İhracatın yapıldığı Gümrük Birliği Gümrük Bölgesi'nin bir parçasından diğer parçasına geri gelen eşyanın gümrük vergisi muafiyetinden yararlanabilmesi amacıyla ihracat-

çının talebi üzerine ihracatçı gümrük idaresi tarafından düzenlenen belge.

INF 4 Bilgi Formu: Tedarikçi beyanının gerçekliğinin ve tedarikçi beyanında yer alan bilgilerin doğruluğunun kontrol edilmesi amacıyla menşe ispat belgesinin düzenleneceği gümrük idaresinin talebi üzerine tedarikçinin yerleşik olduğu veya gerekli bilgi ve belge akışının yapılmış olması kaydıyla ihracatın gerçekleştirildiği ülke gümrük idaresince düzenlenen, tedarikçi tarafından ihracatçı ülke gümrük idaresine verilmek üzere ihracatçıya sunulan belge.

İşlenmiş Tarım Ürünleri Beyan Formu/Analiz Sonuç Raporu: İşlenmiş tarım ürünlerinin serbest dolaşıma sokulması halinde, bu ürünlerdeki tarım paylarını belirten ve kimyager tarafından onaylanmış olan belge.

İthal Lisansı: Ticaret politikası önlemlerine tabi tutulan eşyanın ithaline veya tercihli tarife ile ithal edilmesine olanak sağlayan ve ithalatçının talebine istinaden Ekonomi Bakanlığınca tanzim edilen belge.

Kıymet Bildirim Formu: Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının VII nci Maddesinin Uygulanmasına Dair Anlaşma hükümleri çerçevesinde belirlenen ithal eşyasına ait gümrük kıymetinin unsurlarını içeren belge.

Konşimento: Deniz yoluyla yapılan taşımalarda geminin kaptanı veya donatanı veya mümessili tarafından yükletene verilen ve taşıyıcı, kaptan, gemi, yükleten, alıcı, yükleme yeri, boşaltma yeri, taşınan eşya ve taşımaya ilişkin şartları ihtiva eden kıymetli evrak hükmündeki taşıma belgesi.

Menşe Şahadetnamesi: Menşe esaslı ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın serbest dolaşıma girişinde önlemin uygulanmaması için eşyanın önlem uygulanan ülke menşeli olmadığı veya başka bir ülkede gördüğü değişiklik ve işlemler dolayısıyla o ülke menşeli sayılmaması gerektiğini tevsik üzere menşe ülkenin veya ihracatçı ülkenin yetkili makamlarınca düzenlenmiş olan belge.

Nihai Kullanım İzin Belgesi: Mahiyeti ve nihai kullanım şekli gerekçesiyle, Bakanlar Kurulu'nca belirlen bazı eşyanın yararlanabileceği tercihli tarife (indirimli veya sıfır vergi oranı) uygulamasına olanak sağlayan ve yükümlünün talebi üzerine gümrük idaresince tanzim edilen belge.

Özet Beyan Formu: Türkiye Gümrük Bölgesinin kara suları veya hava sahasından gümrük bölgesi içinde durmaksızın geçen taşıt araçları ile taşınan eşya hariç olmak üzere, Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya için, eşya henüz gelmeden Türk Gümrük İdaresine verilen; şekli ve içeriği Gümrük Yönetmeliği ile belirlenen; eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren veya eşyanın gümrük bölgesine taşıma sorumluluğunu üstlenen veya bu kişiler adına hareket eden veya eşyayı yetkili gümrük idaresine sunabilen veya eşyanın sunulmasını sağlayan kişi veya bu kişilerin temsilcisi tarafından verilen belge.

Sapma Bildirim Formu: Taşıma aracının, özet beyanda giriş gümrük idaresi olarak beyan edilenden başka bir gümrük idaresine geleceği durumda, taşıma aracının kullanıcısı ya da tem-

silcisi tarafından, özet beyanda giriş gümrük idaresi olarak belirtilen gümrük idaresine yapılan bildirim yer aldığı form.

Serbest Bölge İşlem Formu: Serbest bölge kullanıcısının yurtdışına, yurtiçine veya serbest bölge içerisindeki diğer kullanıcılara yaptığı her türlü mal teslimi veya hizmet ifası ile ilgili olarak düzenlenen form.

Taşıma Senedi (Hamule Senedi/CMR): Kara nakliyatında taşıyıcılar tarafından düzenlenen ve gönderici, alıcı, taşıyıcı, taşınan eşya, taşıma süresi ve taraflar arasında kararlaştırılan diğer hususlara ait bilgilerin yer aldığı belge.

Taşıt Giriş - Çıkış Formu: Taşıt takip programlarına kayıt yapılamaması durumunda zorunlu hallerde kişisel ve ticari kullanıma mahsus taşıtlar için düzenlenen belge.

Tedarikçi Beyanı: Tedarikçi tarafından düzenlenip ihracatçının kullanımına sunulan, EUR.1 veya EUR-MED Dolaşım Belgesi düzenlenmesine yönelik başvuruları ya da fatura beyanı veya EUR-MED fatura beyanlarını tevsik etmek üzere kanıt olarak kullanılan, eşyanın Türkiye veya Avrupa Topluluğu'nun ilgili tercihli ticaret anlaşmalarında yer alan menşe kurallarına uygun olarak tedarik edildiğini belirten yazılı menşe beyanı.

TIR Karnesi: TIR Sözleşmesi ekinde yer alan örneğe uygun olarak Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği (IRU) tarafından basılarak akit tarafların kefil kuruluşları aracılığıyla taşıyıcıların kullanımına sunulan, çıkış gümrüğünden varış gümrüğüne kadar imtiyazlı sevk imkanı sağlayan, transit beyannamesi yerine geçen ve TIR sistemi altında eşya taşımaya mahsus belge.

Triptik Karnesi: Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişilerin turistik amaçlı seyahatlerinde Türkiye Gümrük Bölgesine getirdikleri taşıtları için Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (TTOK) tarafından yalnız Türkiye için geçerli olacak şekilde düzenlenen ve teminat hükmünde olan belge.

Uzun Dönem Tedarikçi Beyanı: Tedarikçi tarafından menşe statüsü uzun bir süre aynı kalması beklenen eşyanın belirli bir müşteriye düzenli olarak tedarik edilmesi halinde söz konusu eşyanın müteakip sevkiyatlarını da kapsayacak şekilde hazırlanan, düzenlendiği tarihten itibaren ancak 1 yıla kadar geçerlilik taşıyabilen tek bir tedarikçi beyanı.

Yabancı Taşıtlar Geçici Giriş Karnesi (Mavi Karne): Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişilerden Türkiye'ye belirli bir süredeki görevi yerine getirmek veya öğrenimde bulunmak için gelenler ile Türkiye'de geçici olarak oturma iznini haiz emekli yabancıların (çift uyruklu Türk vatandaşları ile Türk vatandaşlığından çıkanlar hariç) ikamet yerlerinde adlarına kayıtlı özel kullanımlarına mahsus kara taşıtları için Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunca verilen ve yalnız Türkiye için geçerli olan teminat hükmünde olan belge.

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası: Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği ile öngörülen basitleştirilmiş uygulamalar, beyanın kontrolüne ilişkin kolaylaştırmalar ile emniyet ve güvenlik kontrollerine ilişkin kolaylaştırmalardan yararlanmak üzere yetkilendirilen kişiler adına düzenlenen sertifika.